

Source sheet for TGS S2, E10 "People who Lived Outside of EY"

- (1) וזה מה שהוציאני מארצי וטלטלני ממקומי, עזבתי את ביתי נטשתי את נחלתי, נעשיתי כעורב על בני, אכזרי על בנותי, לפי שרצוני להיות טלטול נשמתי בחיק אמי (דרשת הרמב"ן לר"ה)
- (2) לא דומה הפולטתה בחיק אמו לפולטתו בחיק נכריה (ירושלמי כלאים פ"ט ה"ג)
- (3) קשה להבין מה זה ועל מה זה שבכל הדורות מזמן התנאים והאמוראים עד עתה לא נסעו לא"י כל גדולי ישראל וקדושי עמודי עולם כ"א מיעוטא דמיעוטא בתכלית המיעוט שהיו בא"י... וזה באמת תמיה קיימת על כל הדורות... למה לא נסעו אז לארץ ישראל (ויואל משה, מאמר ישוב א"י סימן קד)
- (4) אולם הדבר המספק עלינו אם היא חובה אפילו בזמן הזה, הוא משום דא"י ח"ו עוברין כל ישראל במ"ע גדולה כזאת השקולה כנגד כל המצוות... וגם סכנת דרכים אינה בזה"ז, והכוזרי מאמר ב' סימן כ"ג הקשה לו מלך כוזר למה אין עולין לא"י ע"ש, והודה לו החבר ואמר הובשתי מלך הכוזר ע"ש, עכ"ז חלילה לנו לעשות גדולי ישראל טועין או מזידין ח"ו (תשובות אבני נזר, יו"ד סימן תנד אות ח)
- (5) מעתה נבוא לנ"ד. דהנה ישיבת ישראל בא"י הוא כי ישראל הם חלק ה' ולא נמסרו ביד שום שר... רק הקב"ה בעצמו, וצוה הקב"ה שישבו ישראל בא"י, שאם יהיו בחו"ל ע"כ יהיה פרנסתם באמצעות שר הארץ, וע"כ אמרו חז"ל הדר בחו"ל כאילו עובד ע"ז, וזה ידוע... מעתה אם ידור אדם בא"י ואין לו שם שום מצב פרנסה רק הנשלח לו מחו"ל, ועדיין השפעת מזונותיו ע"י השר שמחו"ל, מה זו ישיבת א"י? וזה נ"ל טעם הגדולים שלא נסעו לא"י. הגם שי"ל הלא שולחים להם רק מעות והם קונים ואוכלים פירות א"י, מ"מ מסתבר יותר דבכה"ג נקרא השפעתם מחו"ל... ממילא הדרים בא"י ומתפרנסים ממעות חו"ל לענ"ד שממעטים המצוה ואינו ברור כלל אם יקיימו המצוה (תשובות אבני נזר, יו"ד סימן תנד אות יד-יח)
- (6) לא נוכל להמציא מחמת קושיא דינים חדשים במצוה דאורייתא מה שאין זכר למו בש"ס ובראשונים... ומי יוכל לידע טעמו של יוצר בראשית להגיד שטעם המצוה של ישוב הארץ תלוי רק באכילת המזונות שמה... אבל שיהיה תלוי מצות ישוב הארץ אם אוכלים מפריה זה לא מצינו בשום מקום (ויואל משה, מאמר ישוב א"י סימן קו)
- (7) זאת היתה חטאת אבותינו הראשונים שגרמו בכייה לדורות כי מאסו ארץ חמדה, והיא שעמדה לנו בגלותנו המר שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו... אחר ששכחנו דירת א"י לגמרי... ע"כ באו עלינו כל הרעות (סידור בית יעקב, סולם בית אל, עמ' 13)
- (8) עולא הוה רגיל דהוה סליק לארץ ישראל נח נפשיה בחוץ לארץ. אתו אמרו ליה לרבי אלעזר, אמר אנת עולא על אדמה טמאה תמות. אמרו לו ארונו בא. אמר להם אינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו לאחר מיתה (כתובות קיא ע"א)
- (9) אשר נס שמה: שם תהא דירתו, שם תהא מיתתו, שם תהא קבורתו (מכות יא ע"ב)

10) וכשעלה עזרא מבבל לא עלו עמו אלא מתי מספר, והגדולים שבישראל והחכמים והמיוחסים שבהם כולם נשארו בבבל... ואחר שנשארו שם כל הגדולים ויודעי התורה (ספר העקרים מאמר שלישי, פרק כב)

11) "one of the least known facts of the Second Temple era" (Introduction to the Talmud: History, Personalities, and Background, Artscroll edition, page 109).